

Макроекономічні та регіональні аспекти інвестиційного забезпечення розвитку молочної промисловості

В статті розглядаються чинники впливу на інвестиційне забезпечення розвитку молочної промисловості. Особлива увага приділяється покращенню інвестиційної привабливості галузі. Проведено аналіз іноземних інвестицій. Запропоновано напрями удосконалення механізму інвестиційного забезпечення молочної промисловості.

інвестиції, інвестування, інвестиційна привабливість

Зміна економічної парадигми передбачає розв'язання однієї з найважливіших проблем сучасної економічної науки – розробки інвестиційної політики, безпосередньо пов'язаної з механізмами державного управління процесом залучення іноземних інвестицій. Суперечливий характер інституціональної трансформації економіки в Україні зумовлює необхідність визначення чітких досконалих механізмів державного управління цим процесом. У зв'язку із цим особливої актуальності набуває розробка таких механізмів на регіональному рівні, де має формуватися ринкова модель управління процесом залучення іноземних інвестицій.

Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням процесу управління інвестиційною діяльністю, механізмів залучення іноземних інвестицій, інвестиційної стратегії України, а також управління інвестиційними процесами відображені в роботах відомих вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, зокрема: І.О.Бланка, В.Г.Бодрова, О.В.Гаврилюка, А.С.Гальчинського, В.Гейця, О.Гелбрейта, С.Д.Дзюбика, Б.Є.Кваснюка, М.І.Кісіля, Дж.Коммонса, А.І.Кредісова, Д.Г.Лук'яненка, Ю.В.Макогона, В.Є.Новицького, Г.Олександрера, В.О.Паламарчука, І.І.Пилипенка, М.Портера, А.М.Поручника, Д.Рікардо, І.В.Розпутенка, В.Ростоу, А.Ругмана, В.П.Савчука, Дж.Сакса, А.Сміта, Н.О.Татаренка, А.Тоффлера, Є.В.Хлобистова, С.Чейза, Ю.Чучмана, І.Шарпа, Г.О.Швиданенкоа, А.Шпітгофа та інших.

Виходячи з теоретичного та практичного значення проблеми й ступеня її розробки мета дослідження полягає в обґрунтуванні найбільш важливих напрямів інвестиційного забезпечення молочної промисловості в економіці АПК.

В умовах стрімкого розвитку нових технологій інвестиції є найважливішим засобом забезпечення прогресивних структурних зрушень в економіці, поліпшення якісних показників діяльності на мікро-, мезо- і макрорівнях. Стабілізація і розвиток економіки України значною мірою залежать від того, наскільки ефективною є інвестиційна діяльність. У цьому велику роль відіграє держава, яка за допомогою методів економічного регулювання може цілеспрямовано впливати не тільки на формування внутрішніх та приплив зовнішніх інвестицій, а й створити умови для їх спрямування в реальний сектор економіки. Розв'язання проблеми інвестування забезпечить прогресивну реструктуризацію на всіх рівнях, перехід до високорозвинутої економіки, тобто, до інноваційного розвитку. Стратегічна інвестиційна політика

розглядається як найважливіша складова загальної економічної політики, яку проводить держава. Державна політика включає регулювання умов інвестиційної діяльності, що здійснюють органи виконавчої влади держави в цілому і окремі суб'єкти відповідно до чинного законодавства.

Кожний інвестиційний проект має конкретну спрямованість і з найбільшою ефективністю може бути реалізований у певних територіальних структурах економіки, де для цього створені найкращі умови. Тому важлива роль в обґрунтуванні процесу інвестування належить оцінці і прогнозуванню інвестиційної привабливості промислових районів, агломерацій, вузлів та центрів.

Інвестиційна привабливість структурних одиниць оцінюється на основі їх ранжування за такими синтезованими показниками[1]:

1. Загальноекономічний розвиток регіону, на території якого знаходиться підприємство.
2. Розвиток інвестиційної інфраструктури.
3. Розвиток внутрішнього та зовнішнього середовища.
4. Екологічні та економічні ризики.
5. Наявність кваліфікованого персоналу та робочої сили.

Кіровоградська область за своєю специфікою являється аграрною. Отже, поліпшення інвестиційної привабливості регіону слід шукати саме в розвитку галузей АПК. Особливої уваги заслуговує діяльність підприємств харчової промисловості, зокрема, молочної. Внаслідок посилення деструктивних тенденцій, аграрний сектор економіки Кіровоградської області на сьогодні вирізняється низьким рівнем розвитку економічного потенціалу та значними інвестиційними ризиками. Питома вага інвестицій в основний капітал області в загальнодержавному обсязі знизилась від 2,8% у 1990р. до 1,4% у 2003р (табл. 1)[2]

Таблиця 1 – Частка і місце Кіровоградської області в Україні за обсягом інвестицій

Показник	1990	1995	1999	2000	2001	2002	2003
Інвестиції в основний капітал: частка, %	2,8	1,8	1,3	1,1	1,3	1,4	1,4
місце	18	22	22	23	22	23	22

Специфіка сільськогосподарського виробництва, зокрема функціонування його основного капіталу, визначає необхідність створення відповідної системи економічного сприяння. Вплив умов ринкових трансформацій на інвестиційну діяльність виявляється в децентралізації джерел фінансування при нестачі або відсутності інвестиційних ресурсів.

На сучасному етапі інвестиційного процесу в молочній промисловості є ряд особливостей, які істотно впливають на інвестиції підприємств даної галузі, зокрема: великі обсяги виробництва продукції; особливе соціально-економічне значення галузі; залежність від стану та розвитку сільського господарства; істотний вплив досягнень науково-технічного прогресу та особлива актуальність інноваційної діяльності; висока якість та конкурентоспроможність продукції; значний експортний потенціал; короткі терміни оборотності капіталу, що скорочує інтервальний розрив між вкладенням інвестицій та отриманням прибутку; виражений вплив сезонності, що спонукає до ретельного відбору інвестиційних проектів та ретельного відстеження строків між здійсненням вкладень та поверненням коштів, а також термінів повернення кредитів; суттєвий мультиплікативний ефект інвестицій тощо. Водночас великий вплив мають загальноекономічні чинники: політична ситуація в державі, сучасний стан інвестиційної діяльності, податкова та фінансово-кредитна політика, рівень інфляції та інші.

Проведений аналіз дозволив виділити наступні фактори впливу на інвестиційну привабливість підприємств окремих галузей харчової промисловості: питома вага в структурі виробництва продукції харчової промисловості, індекси обсягу продукції, індекси фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування та рівень рентабельності. на інвестиційну привабливість підгалузей АПК та стратегічні переваги інвесторів впливає також відповідний рівень ризику інвестора. Враховуючи виділені фактори, проведено порівняльний аналіз відносних показників господарської діяльності щодо виявлення пріоритетних напрямів інвестування в харчовій промисловості Кіровоградської області.

Для досягнення економічної стабілізації в Україні необхідно розв'язати проблеми, пов'язані з управлінням розвитком інвестиційного процесу. Зокрема, недостатньо з'ясована роль державного управління інвестиціями як одного з важливих елементів механізму економічного регулювання. Ринкові відносини передбачають жорстке адміністративне нав'язування суб'єктам господарювання певних планів дій, оскільки їх діяльність щодо інвестування є цілком самостійною. Однак існує потреба в узгодженості зусиль щодо досягнення державних цілей розвитку, встановлення певних пропорцій між різними процесами виробництва. Через недосконале державне управління, відсутність серйозних економічних важелів підтримки виробничих та фінансових структур Україна втрачає необхідні їй інвестиційні ресурси на структурну переорієнтацію економіки, інноваційний розвиток національного виробництва.

Механізм фінансово-кредитної підтримки підприємств агропромислового комплексу, зокрема й молочної промисловості повинен включати наступні напрями:

- удосконалення процесу кредитування (використання диференційованих ставок, методик оцінки конкурентоспроможності клієнтів та оцінки застави, реальність дії пільгових умов кредитування підприємств АПК, передбачених чинним законодавством та ін.);

- удосконалення кредитування за формою товарного кредиту, а саме уникнення спекулятивності товарного кредиту, яка властива товарно-кредитним відносинам між підприємствами сільського господарства та переробних галузей АПК на сучасному етапі;

- найважливішим елементом, принаймні, на початковому етапі розвитку системи сільськогосподарського кредиту має стати державний аграрний банк.

Важливим напрямом активізації інвестиційної діяльності молочної промисловості можуть стати іноземні інвестиції. Їх надходження в галузь значною мірою залежать від макроекономічної ситуації. Дослідження обсягу прямих іноземних інвестицій, що надішли в Україну в розрізі країн світу в динаміці, показали, що з 1994 по 2002 рік вони зросли у 10,6 раза.[3] На 1 січня 2003 року обсяг цих інвестицій, за нашими розрахунками, на одну особу дорівнював 110,0 дол. США порівняно з 9,4 дол. США на 1 січня 1995 року, тобто збільшився майже в 11,7 раза. За експертними оцінками фахівців, Україна має значні потенційні можливості для щорічного ефективного освоєння іноземних інвестицій щонайменше на суму 2,0-2,5 млрд дол. США. Але, як показують дані, прямі іноземні інвестиції у 2002 році становили 5,3 млрд дол. США наростаючим підсумком з початку інвестування, що менше від середньопрогнозованих обсягів можливого освоєння за весь період у 3,8 раза, або на 15 млрд дол. США.

У подальшому Україна має керуватися чіткою концепцією розвитку інвестиційного процесу. Причому важливим аспектом інвестиційної політики має стати розвиток системи захисту і механізму повернення інвестиційних капіталів іноземним інвесторам. З урахуванням цього збільшення обсягу іноземних інвестицій залежатиме від покращання макроекономічної ситуації в Україні в цілому та від розробки центральними, регіональними органами і органами місцевими самоврядування дійових

механізмів удосконалення економічного, нормативно-правового, інформаційного забезпечення, пов'язаного з державним управлінням інвестиційною діяльністю як потужного стимулятора розвитку ринкових відносин. Це є необхідною умовою стійкого економічного зростання та важливим пріоритетом економічної стратегії держави у сфері державного управління інвестиціями. Успішність економічних реформ залежить від зваженої та обґрунтованої інвестиційної політики як на державному, так і на регіональному рівнях.

Необхідність подальшого вдосконалення механізмів державного управління іноземними інвестиціями в регіоні зумовлюється і тим, що саме на регіональному рівні найбільш адекватно забезпечується управління інвестиційним процесом. На підставі всебічного аналізу структурних перетворень в економіці України, Кіровоградського регіону та їх наукового осмислення й узагальнення. [4]

Ключовими завданнями оптимізації відносин між державою і регіонами в інвестиційній сфері є узгодження інтересів та гармонізація підходів обох сторін до головних напрямів і механізмів побудови цих відносин. Основний акцент у регіональній інвестиційній стратегії необхідно поставити на розвитку тих сфер виробництва, які сприятимуть економічному зростанню регіону, країни в цілому. На регіональному рівні необхідно застосувати нові комплексні підходи до довгострокових відносин, які відповідали б сучасним політичним реаліям, а також пріоритетним інтересам нашої держави, пов'язаних з європейською інтеграцією. Державна регіональна політика як складова стратегії економічного та соціального розвитку України спрямована на створення умов для динамічного, збалансованого розвитку територій, усунення основних регіональних диспропорцій.

Висновки. До основних напрямів інвестиційної політики як на рівні держави так і окремого регіону, зокрема Кіровоградської області, слід віднести поліпшення інвестиційного клімату та прискорення залучення прямих іноземних інвестицій. Що стосується останніх, то за показником обсягу іноземних інвестицій даний регіон займає одне з останніх місць в Україні.

Удосконалення механізму державного управління інвестиціями має велике значення для суспільного розвитку. В умовах становлення і розвитку ринкових відносин для наукового обґрунтування радикальних економічних реформ великого значення набуває вдосконалення органами місцевого самоврядування механізму управління інвестиційною діяльністю.

Список літератури

1. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. – К.: МП "ИТЕМ" ЛТД, 1995. – 448 с.
2. Інвестиційна діяльність в Кіровоградській області у 1990, 1995-2003 рр. / Головне управління статистики у Кіровоградській області. – Кіровоград, 2004. – 90 с.
3. Україна у цифрах у 2003 році. Короткий статистичний довідник/Держкомстат України: За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Вид-во „Консультант”, 2004. – 272 с.
4. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрями їх реалізації. – Київ: ВІРА-Р, 1999. – 320 с.

В статье рассматриваются факторы влияния на инвестиционное обеспечение развития молочной промышленности. Особенное внимание уделяется улучшению инвестиционной привлекательности отрасли. Проведен анализ иностранных инвестиций. Предложены направления усовершенствования механизма инвестиционного обеспечения молочной промышленности.

In the article the factors of influence on the investment providing of development of milk industry are considered. The special attention is spared to the improvement of investment attractiveness of industry. The analysis of foreign investments is conducted. Directions of improvement of mechanism of the investment providing of milk industry are offered.